

Nr 3 Augusti 2015 Årgång 66 Värmlandsföreningen i Stockholm

Jard Rollén Edane. "Det var dans bort i vägen"

Redaktören har ordet

Gustaf Frödings dikt. "Det var dans bort i vägen" har inspirerat till många storverk. På första sidan finns ett foto av en tavla snidad av Jard Rollén i Edane. Rollén har nog de flesta Gammelvala besökare träffat. Han tillbringade veckorna på Skutbouden i arbetsladan bland alla andra som där visade prov på praktiska arbeten som annars skulle vara bortglömda. En kulturgärning i både smått och stort.

På sidan 3 finns en annan tavla som bygger på samma tema. Det är ett foto av vår egna tavla i stugan. Musikanten spelar dragspel och det var kanske inte så vanligt på Frödings tid. Konstnären kanske inte ens tänkte på Fröding när han målade. Det är betraktaren som fritt avgör vad han ser. Tavlan heter dock "dans bort i vägen" och sänktes av Stig Nilsson 1949. Stig var Lennartsforsbo och bl a teaterledare och konsthandlare.

Kanske åldern påverkar oss, mer än vi tror. Helt plötsligt fick vi problem med vattnet i stugan. Det kom lite för mycket där det inte skulle komma nått alls. Vad var det för fel. Det är inget fel sa Kalle. Och han borde veta. Wiola tog kontakt med den som hjälpte oss med installationen första gången. Benny Wahlberg heter han och bor i Huddinge. Benny kom till stugan. Han konstaterade att Kalle hade rätt, inte var det något fel. Någon hade tryckt på nån knapp som hen inte skulle gjort. Allt reddes ut. Wahlberg ville inte ha något för besväret han var nöjd med en kopp kaffe. Vi kan väl unisont skicka en tanke till honom och lova att om vi behöver mer hjälp nån gång skall vi gottgöra honom för besväret.
Sven Olof Quist

Vi från Värmland

Ordförande:

Christer Hård af Segerstad
Tel. 08 - 796 9799

Vice ordförande:

Vakant

Sekreterare:

Anneliese Hård af Segerstad
Tel. 08-796 9799

Kassör och redaktör:

Sven Olof Quist
Tel. 08-745 1851

Ledamot

Vakant

Suppleanter

Vakanta

Föreningens adress:

Värmlandsföreningen i Stockholm
c/o Christer Hård af Segerstad
Villagatan 23
114 32 Stockholm

www.varmlandsforeningen.se

Föreningens plusgiro:

15 80 11-7

Årsavgift:

	2015	2016
Huvudmedlem	200:-	200:-
Familjemedlem	100:-	100:-

Ansvarig utgivare:

Christer Hård af Segerstad

Material till tidningen kan lämnas via E-post s.o.quist@telia.com eller med post Svartbäckens By 217, 136 59 Vendelsö.

Manusstopp för nr 4 är den 30 oktober.

Föreningens Vårmöte och Värmlandsföreningens Dag,

den 7 juni samlade 21 medlemmar. Det bjöds på festlandgång och kaffe. Det stadgeenliga Vårmötet leddes av föreningens ordförande Christer Hård av Segerstad. De formella punkterna var snabbt avverkade.

Vid Värmlandsföreningens Dag brukar vi särskilt uppmärksamma någon av Värmlands kommuner. Denna gång i form av ett antal frågor om hela Värmlands län och landskap. En del lätta som hur många kommuner finns det i dag. (16 st) Eller svårare, vilka är de två största kommunerna till folkmängden? (Karlstad och Arvika)

De flesta vill nog ha det till Karlstad och Kristinehamn men så är det inte. Arvika kommun hade vid senaste årsskiftet 1.654 fler innevånare än Kristinehamns kommun.

Hur har Värmland fått sitt namn var en svår nöt? Och svaret är inte självklart så lätt.

Landskapsnamnet har tidigare förklarats som "Bygden kring Värmeln" efter sjön med detta namn i landskapets mitt.

En nyare teori bland ortsnamnsforskare säger att deti stället rör sig om den lilla Borgviksälven, som tidigare kallades Värman, i betydelsen den "varma" förstätt som en forsande älv som sällan fryser. Älven, som är Värmels förbindelse med Väneren, är strid och bildar ett fall vid Borgvik på ca 10 meter. Folket kring Värman kallades enligt denna teori för "värmlänningar".

Vinnare i frågetävlingen blev Christer, tätt följd av Gerd Gustafsson och Anita Magnusson.

Beträffande medlemsavgiften för år 2015. Kassören rapporterade att det fortfarande saknas avgift för 10 medlemmar.

Apertins herrgård till salu

Enligt Värmlands Folkblad är ett av Sveriges dyraste objekt till salu för 50 miljoner kronor. Apertins herrgård ägs idag av en norsk affärsman som efter 10 år vill sälja då han avser gå i pension. De flesta värmlänningar har någon gång besökt Apertin och vandrat genom rummen, hört spökhistorierna och via hängbron vandrat genom ravinen till parkeringen. Kanske man glömt faktauppgifterna, att herrgårdsbyggnaden med 14 rum och 800 km boyta, byggdes i slutet av 1600 talet som bostad åt häradshövding Lars Broman. I dag träder man dock in i en högre-ståndsmiljö från slutet av 1700 talet. Det var då herrgårdsbyggnaden fick sitt nuvarande anspråkslösa yttre med vit panel.

Hela egendomen är på 365 hektar, varav 290 hektar produktiv skogsmark. Förutom huvudbyggnaden finns, två flyglar, hotell, förvaltarbostad, gästhus och logar. Byggnaderna ligger inbäddade i en lummig herrgårdspark. Parken är idag naturreservatet Apertin.

Sina glansdagar hade Apertin under de nära 150 år herrgården var i familjen Löwenhielms ägo.

Den förste Löwenhielmaren som slog sig ner här var riksrådet Carl Gustaf Löwenhielm född 1701.

Sonen Carl Gustaf Löwenhielm, överste och kammarherre, gift med Sara Cajsa Linroth av Fröding kallad "Apperti käringa". Carl Gustaf, som även uppförde Grefvegården i Karlstad, blev ägare till bla Apertin, dog 1788. Sara Cajsa överlevde honom med nästan 40 år.

Sonen Carl Gustaf, greve och kapten, gift med hovfröken Agneta Sofia Wrangel flyttar in på Long 1789. Äldsta dottern Charlotta Ulrica Catharina gift med överstelöjtnant Emil Adam von Gerdtén övertar Apertin. Efter makens död sköter hon Apertin själv i 20 år. Kallades "Apertikäringa d y". Äldsta

sonen Carl Gustaf, blir Fiedekommissarie på Long. Tillbrakte kortare stunder på Klaraborg.

En halvbroder till kammarherren var Fredrik Adolf, hovkansler och diplomat, gift med Christina Augusta von Fersen. En av de tre graserna vid Adolf Fredriks hov. Hon födde två barn på kort tid, varav åtminstone en var son till hertig Karl. De två sönerna fick namnen Gustaf och Carl och blev med tiden betydande män i riket.

Gustaf var vakthavande kapten och en av dem som drog sin värja till konungens, Gustav III, försvar på maskeradbalen 1792. Han blev Karl Johans förtrogne och hans meritlista blev med åren lång.

Carl var även han vakthavande officer, men hade fått ledigt av konungen denna kväll. Carl blev Sveriges förhandlare under Wienkongressen där Sverige avträdde Finland och Svenska Pommern men i stället gick Norge i personalunion med svenskarna. Även Carl fick med tiden en imponerande meritlista.

Vem vet, om Karl XIII adopterat sina "egna söner" i stället för en fransk marskalk, vad hade då historien fått för vändning?

Det var kanske inte så konstigt att Apertin besöktes av flera kungar.

Familjen Löwenhielm lämnade Apertin 1880. Därefter har gården bytt ägare ett otal gånger. Är det inte dags nu att staten eller landstinget blir slutlig ägare.

Apropå grevar och älgjakt

Greven deltar i älgjakten i de mörka värmlandsskogarna, siktar och brassar på för fullt. Skickar fram sin betjänt för att kolla villebrådet.

-Nå Jean, var det en tjugotaggare?

-Nej, greven, han säger att han heter Karlsson.

”Lilla vackra Anna”

Veckotidningen Kvällsstunden, som för övrigt är årsbarn med Värmlandsföreningen, har en upplaga av drygt 40.000 exemplar.

Kvällsstundens läsare är välkomna med inlägg av allmänt intresse. Under våren har visan ”Lilla vackra Anna” behandlats. Vem skrev visan? Vem var Anna? osv. I ett försök att reda ut begreppen skrevs ett inlägg till tidningen som publicerade detta i nr 33. Inlägget återges på sidan 6.

Visans originaltext återges nedan. (Visan heter i original ”Till Anna”, och skrevs 1824.) Text och musik: Bengt Henrik Alster-mark (1800-1840)

Till Anna

Lilla vackra Anna, om du vill,
hörer dig mitt hela hjärta till.
Jag är öm och trogen
och i dygder mogen,
tycker om att vara jäv och gill.

Minns du hur vi lekte alla dar,
smekande varann som mor och far.
Redde ler med handen,
byggde hus i sanden.
Ack, hur lätt och lustigt livet var.

Men den glada tiden snart försvann.
Jag fick lära tröska och du spann.
Du gick vall i skogen
och jag körde ploget
mera sällan sågo vi varann.

Blott när sommarn stod i blomsterkrans,
och när julen bjöd oss upp till dans,
kunde vi få råkas,
rodna, le och språkas,
aldrig någon större glädje fanns.

Så det varit har i många år,
aldrig nå’nsin läkas mina sår,
aldrig är det roligt,
aldrig rätt förtroligt,
om jag icke Anna råka får.

Vad jag tänker eller vad jag gör,
står mig samma glada flicka för:
ofta plär jag drömma
att den trogna, ömma
Anna blir min brud, förr än jag dör.

Kärlek sådan oro kallas plär –
ingen vet just vad den skälmen är:
blott att han kan plåga,
sätta oss på låga,
som på en gång roar och förtär.

Röda kinder, stora ögon blå,
vackra händer, nätta fötter små.
Rund och vit om armen,
blommig full i barmen
det är någonting att titta på.

Lilla Anna, snart flyr dagen bort
livet har blott en och den är kort.
Liksom spån i strömmen
som en bild i drömmen
hastar människan till en bättre ort.

Men på resan till den ljusa sal
genom jordens mörka sorgesal
ville Skaparn ställa,
att oss göra sälla,
glädjen i en trogen makas val.

Snälla Anna, när Gud skapte dig,
tänkte han helt visst i nåd på mig.
Kom att ja mig giva
och min maka bliva
så skall det bli ljust på livets stig.

I en liten stuga ska vi bo
leva med varann i frid och ro.
Lära barnen kära
Gud och kungen ära:
det ska bli så roligt må du tro!

Sist vi följas åt till himmelen,
råka far och mor på nytt igen,
bliva åter unga,
börja åter sjunga,
kärleken är livets bästa vän.

”Lilla vackra Anna”

är den vackraste visan jag vet, ska Alf Pröysen ha sagt. Han sjöng visan ofta själv. Många tror att han också skrivit visan. Men så är det inte.

Komministern Bengt Alstermark i Brunskog dog den 25 dec. 1821. Han efterlämnade sin hustru i andra giftet, Magdalena von Bähr och två döttrar och fyra söner. De två yngsta sönerna var tvillingar och födda 1800. År 1824 var det uppbrott för de flesta i komministerbostaden i Västra Fösked i Brunskog. Tvillingarna Bengt Henrik och Petter Nicklas flyttar detta år till Uppsala för studier. Någon antecknar i församlingsboken ”frekventerar akademien”.

Det är nu som Bengt Henrik skriver visan som han tillägnar sin kusin, Mariana Christina von Bähr, som vid denna tidpunkt är 14 år. Men Bengt Henrik blir försmådd av den kvinna han tillägnat visan. Det sägs att han därefter levde med bruten hälsa och i kärleken förkrossad, tills han dog 40 år gammal 1840.

Hur gick det då för kusinen? Jo, hon gifter sig 1835 med Carl Johan Godholm från Karlstad. Godholm blir komminister i Glava 1846 och här lever de till 1874 då makarna dör med några dagars mellanrum. Godholm den 13 mars och hans fru den 17 mars. De jordfästes på en gång i Glava kyrka av prosten Unger vid Stafnäs.

Så här skriver en kollega, komministern Gustaf Karlberg, om Godholm.

Godholm var en präst i den gamla goda jovialiska stilen. I hans yngre år brukades ännu s.k. personalier över de döda; detta bruk bibehöll G. under hela sin tjänstetid. Dylika personalier upplästes inte vid jordfästningen, utan från predikstolen omedelbart efter tacksägelsen. Godholms personalier var skrivna med ett blomstersmyckat och poetiskt språk. Malisen påstod emellertid att G. inte skrev dem själv, utan hans svägerska, den poetiskt

begåvade men mycket originella fröken Jeanna von Bähr var författaren. G. gjorde personalier till olika pris. För fem kronor blev det inte mycket, icke heller för tio, för femton kunde det gå an, men de bästa personalierna kostade i allmänhet tjugofem kronor.

Ett annat gammalt bruk, vilket bibehölls i Glava under hela Godholms tid, var prästens smörtionde. G. lyste själv på härom på predikstolen. ”måndagen den och den böra samtliga bondgummor infinna sig på prästgården, medhavande smörbyttor” osv.

Till sitt yttre människa var Godholm en liten trind och tjock gubbe, nästan lika tjock som lång. Vid sin död efterlämnade han en förmögenhet på ca. 60.000 riksdaler, hvilka pengar han samlat på smörbyttor och personalier.

Fil. Dr Gustaf Tiodolf Karlberg var själv präst i Arvika Pastorat och tillförordnad komminister i Elgå. Ovanstående utdrag gick att läsa i en bok av Karlberg som utkom 1910 efter att ha gått som följetong i Arvika Tidning. Boken kom dock aldrig ut i öppna marknaden. Hela upplagan köptes in av enskild person. Segersten förlag i Solna framställde 60 år senare en facsimilupplaga av tryckeriets arkivexemplar.

Hej

alla kära vänner i Värmlands-föreningen. Tusen tack för den fina sommarhälsningen med alla era namn, jag blev så glad över kortet.

Jag läste namnen om och om igen med tårar i ögonen för jag saknar Er så mycket och vår fina gemenskap.

Men tiden går, den 27 september har jag bott här i 5 år. Vist är jag med i föreningar med vänliga vänner här också men de är ju inte värmlänningar (Folk söm en begriper säj på) men jag valde att flytta så jag får klara mig utan värmlänningar.

En dam här är faktiskt född i Kil och hon tycker surströmming är det bästa som finns. HUGA som de säger här. Kära kära hälsningar till Er alla från
Värmländskan Barbro.

Vi Gratulerar

Hugo Adolfsson	27 oktober	80 år
Ryno Björklund	28 oktober	90 år
Arne Berggren	4 november	90 år
Viola Hellström	13 november	80 år
Lilly Bjälvenäs	25 december	90 år
Bengt Lagerkvist	31 december	65 år

Stug- och festkommitté:

Christer Hård af ..	08-796 9799
Gudrun Odelius	08-37 85 53
Erling Sundström	073-971 1192
Ingrid Thorén	08-37 08 64
Wiola Larsson	08-36 53 88

Tack

Hjärtligt tack för ihågkomsten på våra 85- respektive 90-årsdagar.

Inga-Maja och Karl Jonasson

Kalendarium för år 2015

Föreningens höstmöte söndagen den 13 september i stugan klockan 13.00.

Luciafirande Vällingby 13 december i Vällingby, se nästa nummer av tidningen

Stugan

Arbetsdag i stugan

Söndagen den 25 oktober klockan 11.00 är det arbetsdag i Stugan.

Vi är tacksamma för så många villiga armar som möjligt. Arbetet avser både inom- och utomhusstädning samt att förbereda stugan för vintern.

Kören

Ordförande Jerker Nordell
E-post Vermlandskoren@outlook.com
Kontaktperson Leila Sedvall

E-post lb.sedvall@gmail.com

www.hem.passagen.se/wermlandskoren/

Vår hemsida

Besök gärna vår hemsida

www.varmlandsforeningen.se

här kan du läsa mer om föreningen, kommande program och de senaste numren av "Vi från Värmland".

Ansvarig för hemsidan är Christer Hård af Segerstad telefon 796 97 99.

E-post christer@ugglan4.se

Vi från Värmland

Organ för
Värmlandsföreningen i Stockholm

Föreningens höstmöte

Söndagen den 13 september klockan 13.00 i Stugan.
Det bjuds på Grönsakspajer med sallad. Kaffe och kaka.
Dricka medtages.

Avgiften, 100 kronor, sätts in på föreningens pluskonto
158011-7.

Anmälan senast den 5 september till
Gudrun, tel 37 85 53 eller Ingrid, tel 37 08 64